

Laat de school weer zingen!

Jarenlang heeft Nederland geïnvesteerd in het marginaliseren van muziekles op de basisschool. Muziek is inmiddels opgeslokt door een abstract en amorf “leergebied kunstzinnige oriëntatie” waarin het gaat om “gevoelens en emoties uitdrukken”, “communiceren” en “reflecteren” en, oh ja, om “enige kennis”. De invulling daarvan wordt geheel overgelaten aan de school en de onderwijzers, die ondertussen met cito-scores en PISA-resultaten om de oren worden geslagen.

Ook op vele pedagogische academies is het vak muziek gemarginaliseerd, en de resultaten in het basisonderwijs zijn er naar. Maar het tij keert. Afgelopen vrijdag maakte minister Bussemaker bekend dat er 25 miljoen uitgetrokken wordt voor verbetering van het muziekonderwijs in de basisscholen. Joop van den Ende levert nog eens 25 miljoen, en ook het Oranje Fonds (koningin Maxima dus) springt bij.

Fantastisch nieuws, zeker waar de minister meldt dat met het extra geld ook de deskundigheid van de onderwijzers gaat worden bevorderd. De minister zegt: “Ze missen vaak het zelfvertrouwen om bijvoorbeeld te zingen voor en met de klas”. En inderdaad, de kern van het probleem is dat we van muziek, dat wonderbaarlijke en vanzelfsprekende verschijnsel dat in het dagelijks leven van vrijwel iedereen zo’n belangrijke rol speelt, een specialisme hebben gemaakt. Muziek wordt het liefst overgelaten aan de expert – en dus niet aan de juf of meester zelf. Dat is trouwens een algemeen maatschappelijk verschijnsel. Het Vocalistenconcours in Den Bosch maar ook The Voice of Holland leren ons dat alleen de besten door mogen. En Holland’s Got Talent leert ons wat we doen met de minder getalenteerden: uitlachen en afzeiken.

Dat moet veranderen. Ik geef de minister graag drie adviezen mee. Ten eerste: investeer niet in muziekonderwijs, investeer in zingen. Zingen is de toegankelijkste vorm van muziek maken. Iedereen kan het en iedereen doet het, in voetbalstadions, op verjaardagsfeestjes, onder de douche. Vroeger stond niet “Muziek” maar “Zingen” op het rooster. Misschien moeten we daar eerst maar naar terug. Pas als er in de klas weer luidkeels en met plezier gezongen wordt kunnen we nadenken over instrumenten in de klas, over componeren en improviseren, over “reflecteren” en “enige kennis”. First things first.

Ten tweede: zet niet alleen in op wat de minister “eigentijdser muziekonderwijs” noemt. Zingen kan bevolkingsgroepen en generaties verbinden, en die verbinding is hard nodig in onze samenleving. Maar daarvoor is een gezamenlijk te zingen repertoire onontbeerlijk. Repertoire moet zichzelf voortdurend aanpassen aan de tijd, maar we leven niet alleen nu maar ook in het verlengde van onze voorgangers. Als met Sint Maarten de kinderen weer de deuren langs gaan, schept het een band als niet alleen de “Sint Maarten’s-Blues” wordt gezongen, maar we elkaar ook herkennen in de koeien die staarten hebben en de meisjes die rokjes aan hebben. Anachronistisch, zeker, maar zonder anachronismen wordt ons bestaan wel érg a-historisch.

En ten derde: leer de juffen en meesters weer zingen. Niet door lessen zangtechniek en notenlezen, maar door ze te leren vertrouwen te hebben in zichzelf als muzikale persoonlijkheid. Zodat ze weer het gevoel krijgen dat ze mógen zingen in de klas. De pedagogische academie is de plek waar onze aanstaande onderwijzers dat moeten leren. Dus, minister, stop even met investeren in het brengen van “kunstenaars in de klas” en sleutel eerst aan het échte probleem. Zorg er voor dat muziek – en vooral zingen – op de pedagogische academies de ruimte krijgt. Want daar begint het!

Als we dan over tien jaar merken dat onze scholen weer zingende scholen worden, hebben we een enorme eerste stap genomen.

Evert Bisschop Boele is lector New Audiences aan het Prins Claus Conservatorium/Kenniscentrum Kunst & Samenleving van de Hanzehogeschool Groningen.